

SHARQ AL-ANDALUS

Estudios Arabes

(SEPARATA)

Ricard BAÑÓ ARMIÑANA:

La problemática mudéjar en Alcoi

Bibliothèque Maison de l'Orient

158318

LA PROBLEMÀTICA MUDÈJAR EN ALCOI

Por
RICARD BAÑÓ ARMIÑANA

L'actual ciutat d'Alcoi és una fundació cristiana de l'any 1255, concretant-se l'hàbitat musulmà al centre fortificat de «El Castellar» i les diverses alqueries que s'extenien al llarg i l'ample de l'actual terme municipal alcoià.

El rei Jaume I, estant en Biar el 29 de desembre de 1256, va atorgar el «privilegi» de no tindre moreria a eixa nova fundació que era Alcoi. La població musulmana restaria concentrada en tres llocs concrets: Barxell, Xirillent i Benicaidó. Abans de la primera sublevació d'Al Azraq, la població musulmana estava concentrada en més indrets que aquets tres, concretament hem pogut establir l'existència de 13 alqueries, i serà el recolzament donat a eixa sublevació el que motivarà la fugida o expulsió de musulmans del terme d'Alcoi. Àdhuc el centre del terme d'Alcoi, El Castellar, serà destruït i Ximén Pérez de Arenoso funda el 17 de març de 1255 l'actual Alcoi per tal d'assegurar-se eixa important via de comunicació que era la que anava de València a Murcia, més important del que s'ha volgut veure i que en el lloc on eixa via travessa el riu, allí es funda Alcoi. Sembla que en eixe nou centre hi havia abans, en las seues proximitats o agafant un tros del que després serà Alcoi, una alqueria musulmana, potser Teulada o Benehadal, alqueries que no s'han pogut trobar. El fet és que la mesquita d'eixa alqueria quedaria englobada en el nou centre urbà i el seu cementiri, que estava situat entre el Portal del Mirador, on s'uneixen el carrer sant Miquel i sant Tomas, i el Portal de Riquer, romandrà també a principis del segle XIV dins del seu casc urbà. Com que el germe d'Alcoi va ser un castell cristià construït en els primers anys de la conquesta per a, torne a dir, vigilar el pas de la via València-Murcia, i que tenia la seua capella, dedicada a santa Bàrbara, eixa mesquita musulmana no es va constituir com a església de la nova població que era Alcoi, sent lliurada a un tal Joan Escuder (1).

Esta ocupació cristiana supondria un canvi en el «status» que fins eixe moment havien conegut totes estes terres durant l'època musulmana. Des del punt de vista demogràfic ja hem vist com afecta negativament l'ocupació cristiana; des del punt de vista econòmic també hi ha un retrocés social entre els

---

(1) BAÑÓ ARMIÑANA, R., «Una fundación de Jaime I: Alcoi», *Ciudad*, (27-I i 17-II-1983), pp. 10 resp.
TORRO ABAD, J., «Las alquerías musulmanas de Alcoy en la conquista cristiana», *Revista de Festes de Moros i Cristians*, Alcoi (1982), pp. 84-85.
«Arqueología medieval de Alcoy y su entorno», *Alcoy. Prehistoria y Arqueología. Cien años de investigación*, Alcoi, (1984), pp. 277-310

modèjars; en un pròxim número Josep Torró i jo donarem a conèixer una sèrie de documents del segle XIII i primers anys del XIV pels quals veurem com s'instal·len una sèrie de colons mudèjars en Onil i l'alqueria alcoiana de Beniçaidó. Des del punt de vista cultural hi ha un clar abandonó de la toponímia àrab que serà substituïda, lògicament, per la catalana. Un exemple d'açò el tenim en que actualment sols en resten 4 toponims àrabs, i un d'ells, Buxerques, totalment caigut en l'oblit; aquets toponims són: Albaladella (actual Baradello), Beniata, Beniçaidó i Buxarques.

Hem dit que una de les tres partides en que va restar població musulmana després de la fundació d'Alcoi en 1255 va ser Beniçaidó. Però en esta partida tenim un cas curiós i és un dels retes que té la historiografia alcoiana. En efecte, a finals del segle XIII i principis del XIV hi ha constància d'una població mudèjar en esta alqueria, però eixa població desapareixerà de sobte en la documentació a partir de 1301 i és substituïda per una població cristiana. Per què aquest canvi? La documentació no ens en diu res. Podria estar relacional amb el saqueig de Penàguila i la crema de Concentaina en 1304? Què passaria amb la població mudèjar? Abandonaria l'alqueria, seria exterminada en una d'estes lluites, seria repartida entre Barxell i Xirillent, se'n tornaria a Granada amb els assaltants musulmans? Tome a dir que aquest és un dels retes de la historiografia medieval alcoiana i per ara res en podem respondre. Ni l'ocupació física de l'alqueria ha pogut ser trobada, encara que la zona ha estat molt urbanitzada en construir-hi una sèrie de fàbriques tèxtils, però és que tampoc cap vestigi arqueològic ha pogut ser trobat malgrat les nombroses recerques al respecte.

Però encara que la població musulmana que vivia en el terme municipal d'Alcoi era escasa, l'actual ciutat del Serpis anava a convertir-se en el centre polític d'una zona amb abundant població mudèjar. En efecte, en 1324 Alcoi va passar a mans de na Saurina d'Estença, vídua de Roger de Llúria, i en unir-se a les seues altres propietats es va constituir la Baronia d'Alcoi, formada per Alcoi, Gorga i les vall de Seta i Travadell. Baronia on sols hi havia quatre poblacions cristianes: Alcoi, Gorga, Caraita i Albacer. La vall de Seta estava formada per les alqueries de Quatretondeta, Balones, Benihamet, Benimassot, Beniabdaila, Toillo, Hiecha (Fagoca), Famorca, Capellmairmona, Rahal de Bençarcho i Costurera. Les de la vall de Travadell n'eren les de Benimarfull, Benillup, Albarcar, Millena i Caraita. Baronia que duraria fins l'any 1431 (2).

La població mudèjar de Barxell i Xirillent comptava amb el castell enclavat en la primera alqueria i que, entre altres funcions, servia per a refugiar a la població mudèjar que vivia en estes dues partides quan les «razzies» cristianes dels castellans saquejaven totes estes zones, com va occórrer l'any 1360 quan la guerra dels dos Peres (apèndix documental núm. 1).

Serà en aquest segle XV quan ja no veurem en la documentació mudèjars en l'alqueria de Xirillent. Els musulmans alcoians han anat perdent pel temps importància i si en el segle XIV, a principis, desapareixen els mudejars de Beniçaidó, en el segle XIV desapareixen els de Xirillent. Tenim un cens de

---

(2) BAÑO ARMIÑANA, R., «La Baronia d'Alcoi», *Revista de Festes de Moros i Cristians*, Alcoi (1983), pp. 84-85. Una prova de que l'alqueria de Caraita estava habitada per cristians la tenim en A. M. A. (Arxiu Municipal d'Alcoi), Llibre del Procurador General 1359-62, fol. 127 v. De l'alqueria d'Albacaren tenim proves en A. M. A., Cort del Justicia 1424, fol. 66 r.

1439 en el que sols apareixen mudèjars en Barxell amb una quantitat de 8 focs (3).

Ja a principis d'aquest segle XV, Xirillent no apareix com a alqueria de mudèjars i les mencions a mudèjars es refereixen als de la Baronia d'Alcoi, quasi sempre referides al bandolerisme. En efecte, tingam en compte la situació de plaça fronterera d'Alcoi i la seua possessió clau en la via de comunicació entre el Regne de València i el de Murcia, com hem dit abans. Tot açò va a provocar que les incursions de «razzia» dels musulmans de Granada siguen periòdiques. El rei nasrí tenia la costum d'eixir el camp amb la seua gent de cavall tots els anys per l'època de la collita dels grans, un antecedent d'açò ho tenim en l'any 1276 quan penetra Al-Azraq en el Regne de València venint del seu desterrament granadí. Per una altra banda el relleu de la zona, si bé l'aïllava de les incursions piràtiques berberisques que assolaven la costa, feia que fora una zona per el bandolerisme tant musulmà con cristià, realitzat per desarraigats socials o per incursions típiques de guerra, com en l'any 1425.

Tot açò provocarà una gran inseguritat en els camins, en perjudici de persones i béns, i que és molt perjudicial per a poblacions exportadores com és el cas d'Alcoi, que exportava blat a València i a la zona del Regne de Murcia, ademés de comptar amb una abundant ramaderia.

Ja en l'any 1410, el governador del Regne, davant que Alcoi estava situada prop de la frontera «on són moros (i) han acostumat saltejar, prendre e cativar cristians», que els gabellots de la sal de Xàtiva com han de fer escorcoll per les massades del terme alcoià, la qual cosa provocava que els ramaders en veure vindre gent, podien creure, per una banda, que eren moros i fogir, o creure que eren els gabellots i ser presos pels mudèjars.

La defensa que van adoptar les viles per a remeiar tal mal, va consistir en la creació d'una espècie de guarda rural financada i pagada per totes les viles i que tenia com a missió la protecció del trànsit de persones i béns, aquets guardes s'anomenaven «escoltes».

Durant els primers anys del regnat del Magnànim, la inseguritat continuava sent la mateixa que a finals de Martí l'Humà, ja que veem com Ramon Cardona, síndic de les universitats d'Alcoi, Cocentaina i Albaida, desplega una gran activitat per tal de tornar a formar les escoltes escaiants. Durant les Corts de 1418 es prega al rei que degut «als saltegaments, presons, morts e roberies que's freqüentaven de les parts del Xúguer enllà per moros de Granada e altres», que l'organització de les escoltes es millore ja que la que hi ha ara no és la més escaient com els saltejaments no minven. Però el cert era que la inseguritat era total. A finals de 1420 la regió d'Alacant era sequejada per uns musulmans de Granada i açò va provocar que la vila d'Alcoi no demanara diners als mudèjars de la seua Baronia per a la financiació de la Font del Molinar. Es temia que pressionats per les despeses i envalentonats per les incursions granadines, els mudèjars de Seta i Travadell ajudaren o s'uniren als musulmans de Granada.

El 7 de setembre de 1422 el Consell de la Vila de Castalla escriu al d'Alcoi assabentant-lo que Joan Quesada, alcaid de Petrer, els ha informat que el «mo-

(3) BAÑÓ ARMIÑANA, R., «Dues reserves històriques d'Alcoi del 1439», *Revista de Festes de Moros i Cristians*, Alcoi (1979), pp. 68-69.

ro» Rabasa i altres companyons havien entrat en l'horta de Petrer i es dirigien cap a les terres d'Alcoi. Davant d'açò els jurats alcoians decideixen per la seua banda assabentar també a la vila de Penàguila.

Per l'any 1426-27 el Regne de València coneix un rebrot del bandolerisme mudèjar anomenats «acolorats» i «plagians». Pels primers s'enten a tot aquell criminal que anava en colla amb altres i per «plagians», a tot aquell criminal que feia presoners a hòmens lliures per a vendre'ls com a esclaus. El 6 d'abril de 1426 uns quants cristians són capturats per aquests mudèjars en Alzira. En Alcoi van assaltar als fills de Ramon Monllor eixint de seguida gent armada de la vila en la seua persecució (4).

A mitjans del segle XV ocorre un fet aclaridor, el propietari de l'alqueria d'Uxola, Jaume Lloret, estableix el 24 de gener de 1448 en la dita alqueria a Cafat Puçolet i a la seua muller per a que s'estableisquen com a colons (apèndix documental núm. 3). Aquest intent deu ser relacionat amb la fretura de població que patiria Alcoi durant gran part del segle XV. Però aquest intent no va tindre continuïtat ja que no tornem a veure en la documentació cap referència a mudèjars en la dita alqueria. També és prou significatiu que no es nomenen ja mudèjars en l'alqueria de Barxell, cosa que fa pensar en la seua desaparició per causes no conegudes per ara.

En 1468 els habitants d'Alcoi desitjaren tindre una moreria dins de la vila d'Alcoi. Eixisteix un document molt aclaridor (5) del tema pel qual veem com Joan Navarro, en nom de las autoritats d'Alcoi, demana al rei Joan II que es construeisca una moreria en Alcoi. Expressa el dit Navarro que en temps passats Alcoi tenia més de 600 cases i que en eixe sols hi havia unes 300. Per a remeiar-ho les autoritats d'Alcoi se'ls ocorre edificar una moreria amb la seua corresponent mesquita i per a que el rei accedeisca més facilment a les seues pretensions li fan veure que Alcoi, en ser vila reial, contribueix al rei i, per tant, quants més habitants tinga Alcoi més seran les rendes reials. Els alcoians van pensar en una moreria que fora apta per a unes 100 cases. El document és prou aclaridor en esmentar les presions que patien els mudèjars per a que no abandonaren els seus primitius llocs de treball i anaren a eixa nova moreria que es volia construir en Alcoi: «... és veritat senyor que per quant los moros qui-s muden de la terra de algun senyor (i) es vassallen de alguna vila o loch de vostra Magestat, són maltractats per los senyors primers e oficials de aquells, no lexant-los traure los fruyts... de lurs heretats, les quals tenen e possehexen en la terra o terres de alguns senyors...». Per a evitar-ho, les autoritats alcoianes demanen al rei que prenga les mesures necessaries.

Un altre exemple del tracte que rebien els mudèjars data de 1429, quan Castella i el Regne de València estan en guerra; per aquest motiu Bocairent, que era vila fronterera, es va despoblar i havia poca gent per a defendre-la d'un possible atac dels castellans, per a evitar-ho les autoritats de Bocairent preguen als mudèjars d'Alfafara, que depenia d'aquella vila, vinguen a viure amb ells amb la finalitat de ser més a l'hora de defendre Bocairent. La resposta dels mudèjars no pot ser més expresiva, no van perquè els cristians es gitarien amb les

(4) BAÑO ARMIÑANA, R., *Alcoi durant el senyoriu de Frederic d'Aragó, comte de Luna: 1408-10*, tesi de llicenciatura inèdita. Hi ha un exemplar a la Biblioteca del Departament d'Història Medieval de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat d'Alacant.

(5) Arxiu del Regne de València. Batlia, llibre 1.154, fols 229r - 231v.

seues mullers, «... que los hòmens de Bocayrent se jaurien ab ses mullers...», diu el document.

Demanen les autoritats d'Alcoi al rei que en el moment en que hagueren més de 20 cases de mudèjars i mesquita que el Batlle General de València nomena un alcadí. Una altra petició consistia en que els mudèjars poguessen elegir dos jurats vells i altres funcionaris per a que es regiren entre ells. Finalment demanen les autoritats que per a evitar conflictes entre les dues comunitats que cap oficial reial entre en la moreria en acte de justícia sinó el Batlle General o, en la seua ausència, el batlle local.

Aquest document està datat en Cervera el 13 de maig de 1468.

Tanmateix aquest privilegi no es va posar en execució per causes que desconec. Però en les Corts celebrades en Sant Mateu en 1495 pel rei Ferran el Catòlic, la vila d'Alcoi ordena al seu representant en elles, Joan Alçamora, que entre altres coses, vullga el rei confirmar el privilegi que havia atorgat el seu pare Joan a Alcoi de poder tindre moreria.

El 3 de febrer de 1496, el Consell d'Alcoi es reuneix per a tractar una carta lliurada per Joan Alçamora en la que fa saber que el rei «no volia atorgar que en la presen vila de Alcoi se fes casa nova de oració per als dits moros, çò és, mesquita, sinó en los lochs acostumats çò és en Barchell o la casa que es diu la Mesquita als olivars...» (apèndix documental núm. 4), per tot açò Joan Alçamora demana que li confirmaren que veritablement en aquests llocs hi havia hagut mesquita.

Malgrat tot el rei no va concedir permis per a que esta moreria ni mesquita fora construïda. A partir d'eixe moment no es fa cap referència a musulmans en Alcoi o a intents per a aveinar-los.

Durant les Germanies encara que els alcoians participaren activament en el saqueig de les moreries de les viles al voltant d'Alcoi, res es menciona sobre mudèjars en Alcoi, ni de Barxell es parla (6), confirmant el que hem dit abans, que quan es porten mudèjars a treballar en Uxola, intent fracassat, o que quan en 1468 les autoritats alcoianes demanen al rei Joan II la constitució d'una mesquita en Alcoi, en Barxell ja no hi havia mudèjars. Esta partida s'uniria a les altres que veuen abandonar als musulmans que segurament les van fundar, les d'abans de la conquesta, després Beniçaidó, seguidament Xirillent i finalment Barxell. Tota una problemàtica mudèjar digna de ser estudiada.

(6) BAÑÓ ARMIÑANA, R., «Saqueo de la moreria de Cocentaina durante las Germanías», *Revista de Festes de la Mare de Déu, Cocentaina* (1980), pp. 56-57.

APÈNDIX DOCUMENTAL 1

1360, desembre 13. [Alcoi]

Guerau Domènec, lloctinent de G. Colom, procurador general de la reina Elinor, senyora d'Alcoi, ordena a les aljames de Barxell i Xirillent que es refugien en el castell de Barxell durant la guerra de Castella i que el tinguen ben provist per a defendre'l.

AMA. *Llibre del Procurador General Guillen Colom 1359-62, sense foliar.*

Die dominica XIII die decimbris anno a nativitate Domini MCCC sexagesimo.

L'onrat en Guerau Domènec, tinent loch de l'honrat en Guillem Colom, procurador general de la molt alta senyora reyna d'Aragó, estant personalment en l'alqueria de Barxell ensemps ab mi Esteve Sala, notari, manà personalment a Çaat Abdalla, alami, a Çaat Rufa, Hamet Abdalla, Çaat Abdalla (sic), Alí Axer, Alí Albanyen, Hamet Algarbí, Hiahie Abenhidell, Hamet Abenzeyt, Abraham Axer, Axer Abdalla, Çaat Axer, Mahomet Abdalla, Abdalla Axer, Çuleyma Abenhilol, moros de les alqueries de Barxell e de Xirillent que en continent munten al castell de Barxell lurs mullers e fills, robes, besties e bestiar e aquells tinguen de nit en lo dit castell, durant la guerra de Castella e que tinguen acalladors e escales, so pena de CC sous reals de València pagadors per cascun d'ells als cofres de la senyoria.

Testimonis Guillem Mataix, alcayt de Barxell e Guillem de Xarch.

APÈNDIX DOCUMENTAL 2

[1371], maig 25. [Alcoi]

Les aljames de Barxell i Xirillent reconeixen deure-li a Guerau Domènec, batlle d'Alcoi, cinc mil quatrecentes vuit sous i set diners.

AMA. *Protocol Notarial 1371, sense foliar.*

Die veneris XXV madii. / Alí Axer, alami, Mahomat Abdalla, Hamet Garbí /, jurats, Zaat Abdalla, Axer Abdalla, Hamet Rufa, / Zaat Jarut, / Hamet Abdalla, Mahomat Jarut, / Hilell Jorut (sic), Hamet Axer, / Zaat Zulayme, Hamet / Zuleyma, Hamet Albuyetí (?), Zaat / Abenhilel, Hamet Abenzeyt, Jumar Hamet, Aben / çayt Maior, Hiahie Abenfilol, Mahomat fill de l'alami vell, / Hamet Alpu-xetí, Habrafim / Axer, Çuleyma Abenfilel et Abdala Abuezan, vicini de Barchell et de Chirilen confitemur nos / debere vobis venerabili Gueraldo Domenech, baiulo de Alcoy / de debitus quinque millia CCCC VIII solidos VII denarios / solutur tunch statim etcetera.

Testes Axer Jorut, Abdalla Axer, de la Torre de les Maçanes, Petrus Lesa et Petrus / Çolivella.

APÈNDIX DOCUMENTAL 3

1448. gener 24. Alcoi

Contracte entre Jaume Lloret, senyor de l'alqueria de l'Uxola i Çahat Puçolet pel qual elsegon es compromet a treballar en la dita alqueria baix certes prestacions.

AMA. *Protocol Notarial 1448, sense foliar.*

Pateat universis et singulis quod anno a Nativitate Domini M CCCC / XXXX VIII die videlicet mercurii intitulatum XXVIII mensis / ianuarii. En la vila d'Alcoy, çò és, dins la casa e habitació de l'honrat en Jacme Loret, vehí de la dita vila / d'Alcoi e senyor de la alqueria d'Uxola dins terme / de la dita vila d'Alcoy situada e possada, çò és / al cap de la orta major per lo dit en Jacme Loret / senyor de la dita alqueria foren ordenats e / de sa propia ma scrits los capitos davall scrits e fiu Pere Martí, notari, lests e publicats / en presència del dit en Jacme Loret / e dels testimonis deius scrits, çò és, a Çahat Puço / let e a sa muller Foyatay, moros de la alqueria / d'Uxola e vasalla del dit en Jacme Loret los / quals dits capítols són les que se / guexen: /

Item, lo dit en Jacme Loret, senyor de la dita alqueria de Uxola / pobla aquella a ús e costum de bons lauradors e no en altra / manera. En així que los qui ara hi són hi seran per temps esdevenidor / aquells sien tenguts a fer e usar en la dita manera. /

Item, que los moros qui ara estan en la dita alqueria o per temps / esdevenidor estaran, sien tenguts pagar a senyor de / qualsevol secans que lauran (...) çò és, de qualsevol esplet o esplets que en los dits secans hauran / així gra com palla, e sien tenguts portar lo gra e la palla / a casa de senyor ab ses bèsties. //

Item, quelsevulla moro sia tengut tenir los olivas en guaret / de reguar los arbres de la dita eretat sis vegades l'any o si non fa / que perda lo fruyt, que nol culgua. /

Item, que los dits moros qui ara estan o sataran en la dita alqueria de / Uxola sien tenguts pagar a senyor de la dita orta, cho (sic) és (...) / casses aval ques regadiu de la tera a miges de qualsevol / esplet o esplets que los dits moros hi agen així de gra com de / palla, erba prima o grossa, el falch faragge (sic), e sien tenguts / casc a cassa de senyor portar ab ses bèsties franch qualsevol / esplet a part pertanyent a senyor, sots pena de L sous. /

Item, que los dits moros sien tenguts partir ab lo senyor de tots los / arbres a miges portant la part de senyor cascun moro així / com dit és dessus, e més dos aroves d'oli (...) per eretat a senyor ex / ceptat los moros que són de senyor. /

Item que los dits moros de Uxolla sien tenguts pagar a senyor / per cascuna eretat així de regadiu com de secà de besant / quinze sous cascun any en la festa de capdany. /

Item, que los moros sien tenguts filar o fer filar a senyor / per cascuna eretat dos lliuers de filança, una de lí, l'altra de / estopa, e si lo senyor de la dita al-

queria volrà fer filar-li que no li coste la lliura quinze diners, e la lliura de la estopa / IX.º diners. /

Item, que los dits moros sien tenguts pagar a senyor per // cascuna eretat dos parells de gualines e una caregua / de lexa seca e un pel (sic) e açò sien tengut pagar en la festa de Capdany cascun any. /

Item, que qualsevulla moro o l'aljama, tots ensemps, o cascun / per si sien tenguts fer present tots anys a senyor de gualines / en la festa de Nadal per cascuna heretat a voluntat dels / dits moros lo que volran donar. /

Item, que qualsevulla moro sia tengut fer un jornal de cavar / en la vinya de sel senyor e si non pot fer que pag un real. /

Item, que los dits moros qui ara estan o estaran en la dita alqueria / de Uxola sien tenguts donar tots anys a senyor per cascuna he / retat tres jornals francs en obra del senyor o la on los volrà / e açò sense bèstia e si non fa que pag per cascun jornal quinze / diners francs. E un jornal ab bèstia franch o si non pot pagar / que pag lo dit moro vint diners francs. /

Item, que qualsevulla moro sia tengut anat a fer faena ab lo / senyor a quinze diners lo jornal franch sense bèstia. e ab bèstia a vint diners així com dit és dessus. /

Item, que si lo senyor aurà mester una gualina o més que no sia tengut donar-ne al dit moro per la dita gualina sino / quinze diners o un polastre huit diners. //

Item, que qualsevulla moro qui no (...) la vinya a pares / lo dit senyor la faça procurar a cost e mesió del dit moro. /

Item, que qualsevulla moro e mora qui furtarà res sia tengut / pagar de dia X sous, V de nit, XX al dit senyor, e si la bèstia farà mal pag doce (sic) diners o la esmena. /

Item, que si negú talarà a l'altre sense sa voluntat / pag X sous de dia e X de nit. /

Item, que si lo bestiar farà mal pag X sous, V la esmena e / de nit XX sous. /

Item, que qualsevulla moro sia tengut portar totes les olive's / a ca de senyor sots pena de XX sous. /

Item, qualsevulla hom qui farà mal pag doce diners o la esmena. /

Item, que qualsevulla moro qui estarà en Uxola sis tengut / servir los dits capítols segons dessus és escrit deius. /

Item, que si lo senyor de Uxola obrarà en qualsevulla / alberch de vosaltres dits moros per adobar e esmenar / lo dit alberch que mentres obrare en vostre alberch / sian tenguts de ajudar franch que nons haia a fer / res, e tenir e deixar quant se'n vaga lo moro // lo alberch miorat e no (...) sots obligació / de sos béns e persona. /

Item, qualsevulla moro o cassat sia tengut teni en / condret les teuladas, així mateix les parets de recobrir / de ginesta o argilagues que nos mulen. /

Testimonis foren presents a les dites cosses / en Andreu Eiximeno, perayre, vehin de la / vila d'Alcoy a Mahomat Abolax mo / ro del loch d'Alcoçer, si tuat dins terme / de Cocentina.

APÈNDIX DOCUMENTAL 4

1946, febrer 3. Alcoi

El consell d'Alcoi acorda lliurar a Joan d'Alçamora, síndic en les Corts de sant Mateu, informació sobre l'existència antiga de mesquites en Barchell i la Mesquita.

AMA. *Llibre de Consells 1484-1504, sense foliar.*

Die mercurii III febroarii anni predicti / M CCCC L XXXX sexti. /

Los honrats en Johan Semperi, iusticia, en Pere Guerau, en Johan Bodi, en Lois / Sempere, jurats, en Bernat Alçamora, en Bernet Miralles, en Pere Ferrandiz, / en Bernat Valls, major, en Johan Valls, en Ginés Aiz, en Ramon Valls, en Ber / thomeu Alçamora, en Gracià Miralles, en Jacme Berenguer, en Lois / Johan d'Alamau, en Pere Aiz, en Lois Miralles, en (...) Valor conselles / e prohomens de la vila de Alcoy. /

Tots ajustats en la sala de la dita vila hon se acostumen tenir e celebrar / consells, tenint e celebrant consells en e sobre certa letra e avís / que lo honrat en Johan Alçamora, síndich de la dita vila, tramés a les corts / per lo senyor rey celebrades en la vila de Sant Matheu o de Tortosa / sobre les instruccions que aquell sen portà de la dita vila segons en lo / present libre en lo any passat són contengudes, e seny aladement sobre / lo carrech de la moreria com segons scrivia lo dit Johan Alçamora, lo senyor rey / no volia atorgar que en la present vila de Alcoy se fes casa nova de oració / per als dits moros, çò és mesquita, si nó en los lochs acostumats, çò és, / o a Barchell o a la casa que s diu la mesquita als olivars, si tal in / formació se podia donar que en dit loch se hagués hagut mesquita. / E així concordantment fonch deliberat que puix la dita vila havia / ja obtés en dies passats privilegis de fer moreria e que havia conseguit / les més despeses que aia, se rebés informació com en Barchell hi ha / hagut mesquita o en la dita partida de la mesquita e aquelles in / formacions sien trameses al dit en Johan Alçamora, síndich, e que / ab aquelles obtings de la majestat del senyor rey le executoria de dits privi / legis de moreria e de mesquita en dita loch o de Barchell o de la Mesquita / en lo hu dels quals mils porà e que sia scrit al dit en Johan Alça / mora en dit negoci e en lo restant contengut en ditas instruccions / hi faça lo degut segons en aquelles se coté, la qual informació / de contingent fon rebuda per lo honrat justícia e per son scrivà e aquella / ab una letra tramesa al dit síndich.